

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

Θεολογία Διαλεγόμενη

Ομιλία της Α.Θ.Π.
του Οικουμενικού Πατριάρχου
κ. Βαρδολομαίου Α΄
κατά την τελετή επίδοσης
Τιμητικού Τόμου από το ΕΚΠΑ
με την ευκαιρία της συμπλήρωσης
της τριαντακονταετούς ευκλεούς
Πατριαρχείας του

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

«Θεολογία Διαλεγόμενη»

ΤΕΛΕΤΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΙΜΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ

στην Αυτού Θειοτάτη Παναγιότητα
τον Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
και Οικουμενικό Πατριάρχη
κ. Βαρδολομαίο Α΄
με την ευκαιρία της συμπλήρωσης
της τριαντακονταετούς ευκλεούς Πατριαρχείας του

23.11.2021

Πρυτανεία Καθηγητή Μ.-Α. Κ. Δημόπουλου

*Ο Πρύτανης
του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
καθηγητής Μελέτιος-Αθανάσιος Κ. Δημόπουλος
έχει την τιμή να σας προσκαλέσει
στην τελετή επίδοσης Τιμητικού Τόμου*

*στην Αυτού Θειοτάτη Παναγιότητα
τον Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ρώμης και Οικουμενικό Πατριάρχη
κ. Βαρθολομαίο Α΄*

*με την ευκαιρία της συμπλήρωσης
της τριαντακονταετούς ευκλεούς Πατριαρχείας του.*

*Η τελετή θα πραγματοποιηθεί
την Τρίτη, 23 Νοεμβρίου 2021 και ώρα 19.00
στη Μεγάλη Αίθουσα του Πανεπιστημίου Αθηνών
(κεντρικό κτήριο, Πανεπιστημίου 30)
και παράλληλα θα μεταδίδεται διαδικτυακά:
<https://youtu.be/M0lsXF0Ko04>*

*Η Α.Ε. η Πρόεδρος της Δημοκρατίας
Κατερίνα Σακελλαροπούλου
θα τιμήσει την τελετή με την παρουσία της.*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Προσφώνηση από τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή Μελέτιο-Αθανάσιο Κ. Δημόπουλο.

Χαιρετισμός από τον Κοσμήτορα της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αναπληρωτή καθηγητή Χρήστο Γ. Καραγιάννη.

Παρουσίαση του τιμητικού τόμου προς τιμήν της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου Α΄ από τον καθηγητή του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευσιολογίας της Θεολογικής Σχολής Εμμανουήλ Δ. Καραγεωργούδη.

Επίδοση του τιμητικού τόμου και τιμητικής πλακέτας στην Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο Α΄ από τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή Μελέτιο-Αθανάσιο Κ. Δημόπουλο.

**Ομιλία της Α.Θ.Π.
του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου Α΄
με τίτλο: «Θεολογία Διαλεγόμενη»**

Ο χορός ψαλτών «Οι Μαΐστορες της Ψαλτικής Τέχνης», υπό τη χοραρχία του Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α., καθηγητή Αχιλλέα Γ. Χαλδαιάκη, θα ψάλει τον Πολυχρονισμό της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου Α΄.

«Θεολογία Διαλεγόμενη»

*Τελετή Επίδοσης Τιμητικού Τόμου
στην Αυτού Θειοτάτη Παναγιότητα
τον Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
και Οικουμενικό Πατριάρχη
κ. Βαρθολομαίο Α΄
23.11.2021*

Πρυτανεία Καθηγητή Μελέτιου-Αθανάσιου Κ. Δημόπουλου

Την Τρίτη, 23 Νοεμβρίου 2021 και ώρα 19.00 πραγματοποιήθηκε η τελετή επίδοσης Τιμητικού Τόμου στην Αυτού Θειοτάτη Παναγιότητα τον Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο Α΄, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης της τριαντακονταετούς ευκλεούς Πατριαρχείας του.

Η Α.Ε. η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου τίμησε την τελετή με την παρουσία της. Επίσης, παρέστησαν ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος, ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης Παναγιώτης Πικραμένος, ο Υπουργός Επικρατείας Γεώργιος Γεραπετρίτης, ο Υπουργός Εσωτερικών Μαυρουδής Βορίδης, ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας Νικόλαος Παναγιωτόπουλος, η Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων Νίκη Κεραμέως και οι Υφυπουργοί Παιδείας και Θρησκευμάτων Άγγελος Συρίγος και Ζέττα Μακρή, ο Υπουργός Εργασίας Κωστής Χατζηδάκης, ο Υπουργός Δικαιοσύνης Κωσταντίνος Τσιάρας, ο Υπουργός Ναυτιλίας Ιωάννης Πλακιωτάκης, η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη, ο Υφυπουργός Δικαιοσύνης Γεώργιος Κωστήρας, ο Υφυπουργός Εξωτερικών Κωνσταντίνος Φραγκογιάννης, ο Υφυπουργός Υποδομών και Μεταφορών Μιχαήλ Παπαδόπουλος, ο Υφυπουργός Εξωτερικών Ανδρέας Καστανιώτης, ο Υφυπουργός

Περιβάλλοντος και Ενέργειας Γεώργιος Αμυράς, ο Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Γεώργιος Στύλιος, ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη Ελευθέριος Οικονόμου, ο Βουλευτής και Εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ Νίκος Φίλης, ο Βουλευτής και Εκπρόσωπος του ΚΙΝΑΛ Βασίλης Κεγκέρογλου, ο Εκπρόσωπος της Ελληνικής Λύσης Μιχαήλ Χριστοφίδης, η Βουλευτής και Εκπρόσωπος του ΜέΡΑ25 Μαρία Αμπατζίδη, η πρώην Υπουργός και Βουλευτής Ντόρα Μπακογιάννη, ο πρώην Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης Ευάγγελος Βενιζέλος, ο Βουλευτής του ΚΙΝΑΛ Μιχαήλ Κατρίνης, ο Γενικός Γραμματέας Ανώτατης Εκπαίδευσης Απόστολος Δημητρόπουλος, ο Ειδικός Γραμματέας Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Κυβερνητικού Έργου Παναγιώτης Αλεξόπουλος, ο Διοικητής του Αγίου Όρους Αθανάσιος Μαρτίνος και η κ. Μαρίνα Μαρτίνου, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας Γκίκας Χαρδούβελης, ο Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών Λουκάς Χριστοφόρου, οι Ανώτατοι Δικαστικοί Δημήτριος Σκαλτσούνης Πρόεδρος Συμβουλίου της Επικρατείας, Μαρία Γεωργίου Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, Ιωάννης Σαρμάς Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και Βασίλειος Πλιώτας Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου. Επίσης, παρέστησαν οι Αρχηγοί των Ενόπλων Δυνάμεων: ΓΕΕΘΑ Στρατηγός Κωνσταντίνος Φλώρος, ΓΕΣ Αντιστράτηγος Χαράλαμπος Λαλούσης, ΓΕΝ Αντιναύαρχος Στυλιανός Πετράκης και ΓΕΑ Αντιπτέραρχος Γεώργιος Μπλιούμης. Ακόμα, παρέστησαν Κοσμήτορες του ΕΚΠΑ, Πρόεδροι Τμημάτων, Ομότιμοι Καθηγητές, τα μέλη ΔΕΠ της Θεολογικής Σχολής, Μητροπολίτες και μέλη της Ιεράς Συνόδου.

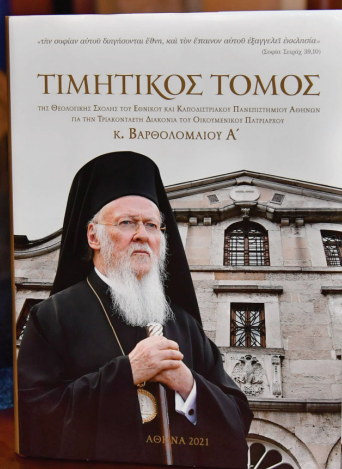
Η προσφώνηση έγινε από τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή Μελέτιο-Αθανάσιο Κ. Δημόπουλο, ενώ χαιρετισμό απηύθυνε ο Κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αναπλ. καθηγητής Χρήστος Γ. Καραγιάννης. Η παρουσίαση του τιμητικού τόμου προς τιμήν της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου Α΄ πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευσιολογίας της Θεολογικής Σχολής Εμμανουήλ Δ. Καραγεωργούδη, ενώ η επίδοση του τιμητικού τόμου και της τιμητικής πλακέτας στην Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο Α΄ από

τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή Μελέτιο-Αθανάσιο Κ. Δημόπουλο.

Η ομιλία της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου Α΄ είχε τίτλο: «Θεολογία Διαλεγόμενη».

Μετά την ομιλία, ο χορός ψαλτών «Οι Μαΐστορες της Ψαλτικής Τέχνης», υπό τη χοραρχία του Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α., καθηγητή Αχιλλέα Γ. Χαλδαιάκη, έψαλε τον Πολυχρονισμό της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου Α΄.

Η τελετή μεταδόθηκε διαδικτυακά: <https://youtu.be/M0lsXF0Ko04>

Μελέτιος-Αθανάσιος Κ. Δημόπουλος

Πρύτανης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

23.11.2021

Προσφώνηση

Εξοχωτάτη κυρία Πρόεδρε της Δημοκρατίας,

Παναγιώτατε Οικουμενικέ Πατριάρχα κύριε Βαρθολομαίε,

Με εξαιρετική τιμή, μέγιστο σεβασμό και ιδιαίτερο συμβολισμό, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και η Θεολογική Σχολή του παρουσιάζουν και προσφέρουν σήμερα Τιμητικό Τόμο **για την τριακονταετή διακονία του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου του Α΄**.

Ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, κατά κόσμον Δημήτριος Χ. Αρχοντώνης, γεννήθηκε στους Αγίους Θεοδώρους της Ίμβρου. Τα εγκύκλια μαθήματα παρακολούθησε στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού του, στο Ζωγράφειο Γυμνάσιο-Λύκειο της Κωνσταντινουπόλεως και στην Κεντρική Σχολή Ίμβρου. Στη συνέχεια φοίτησε στην Ιερά Θεολογική Σχολή Χάλκης, στο Ινστιτούτο Ανατολικών Σπουδών Ρώμης (Γρηγοριανό Πανεπιστήμιο), το Οικουμενικό Ινστιτούτο του Bossey (Ελβετία) και το Πανεπιστήμιο του Μονάχου. Μιλάει επτά γλώσσες.

Χειροτονήθηκε Διάκονος το 1961, Πρεσβύτερος το 1969 και Μητροπολίτης Φιλαδελφείας το 1973. Το 1990 προήχθη σε Μητροπολίτη Γέροντα Χαλκηδόνος και στις **22 Οκτωβρίου 1991** **εξελέγη παμψηφεί Οικουμενικός Πατριάρχης**.

Από την εκλογή Του ως Οικουμενικού Πατριάρχου εργάζεται για την ενίσχυση της πανορθόδοξης ενότητας και συνεργασίας. Για τον σκοπό αυτό καθιέρωσε τις Συνάξεις των Ορθοδόξων

Προκαθημένων και πραγματοποίησε πολλές επισκέψεις προς αυτούς, καθώς επίσης, τους προσκάλεσε και τους υποδέχθηκε στην Ιερή Καθέδρα Του στο Φανάρι.

Συγκάλεσε την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη, τον Ιούνιο του 2016. Προωθεί τον οικουμενικό διάλογο με τις άλλες Χριστιανικές Εκκλησίες και Ομολογίες, επισκεπτόμενος τις έδρες τους και συμμετέχοντας σε διαχριστιανικά συνέδρια και επετειακές εκδηλώσεις.

Κατά τη διάρκεια της Πατριαρχίας Του, έγινε δεκτός από πολλούς αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων, πολλοί από τους οποίους επισκέφθηκαν επισήμως τον Παναγιώτατο στην έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Παράλληλα, οι δράσεις και οι αγώνες Του για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, έχοντας αναδείξει ήδη από την ημέρα της εκλογής Του πριν από 30 χρόνια την προστασία του περιβάλλοντος ως εξέχον ζήτημα, που δεν πρέπει να βρίσκεται στο περιθώριο της θρησκευτικής ατζέντας, Τον έχουν αναδείξει οικουμενικά ως τον «**πράσινο**» Πατριάρχη!

Του έχουν απονεμηθεί, μεταξύ άλλων, οι ανώτατες τιμητικές διακρίσεις πολλών κρατών, μεταξύ των οποίων το Χρυσό Μετάλλιο του Αμερικανικού Κογκρέσου, καθώς και ο τίτλος του επιτίμου διδάκτορος από πολλά πανεπιστημιακά ιδρύματα του κόσμου.

Το 1999, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών αναγνωρίζοντας το πολύπλευρο, πρωτοπόρο και καθόλα σημαντικό έργο του, Τον ανακήρυξε Επίτιμο Διδάκτορα όλων των Σχολών και των Τμημάτων του, ο μόνος που έχει λάβει αυτή τη διάκριση από το αρχαιότερο Πανεπιστήμιο της Ελλάδας.

Ως αναγνώριση, επίσης, του έργου Του, για την τριακονταετή διακονία Του ως Οικουμενικού Πατριάρχου, προσφέρουμε σήμερα και τον παρόντα Τιμητικό Τόμο, που κοσμούν με εξαιρετικά κείμενα διακεκριμένοι επιστήμονες από πολλούς επιστημονικούς τομείς.

Εξοχωτάτη κυρία Πρόεδρε της Δημοκρατίας,

Επίκεντρο όλων των ενεργειών μας ήταν, είναι και θα είναι πάντα ο Άνθρωπος. Τόσο ο **ανθρωπισμός**, δηλαδή η αλληλεγγύη στον συνάνθρωπο, όσο και η **αντιμετώπιση του ανθρώπου ως ολότητα**, σωματική, πνευματική και ψυχική, είναι **κοινός τόπος για την Επιστήμη και τη Θρησκεία**. Μένουμε, όμως, πάντα πιστοί σε αυτό που μας δίδαξε ο **Απόστολος και Ευαγγελιστής Ιωάννης**:

«Ο Θεός **ἀγάπη** ἐστί, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ».

Εκφράζουμε την πίστη και τη στήριξή μας στο πολυδιάστατο έργο του Οικουμενικού Πατριάρχου στη Μητέρα Εκκλησία, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, **έργο με πραγματικά οικουμενικό χαρακτήρα.**

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το αρχαιότερο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Ελλάδος και της ευρύτερης Μεσογείου, με όλο το επιστημονικό δυναμικό του, **επιθυμεί να στέρξει ταπεινός αρωγός στο έργο του Οικουμενικού Πατριαρχείου, οποτεδήποτε τούτο κριθεί αναγκαίο.**

Μετά βαθυτάτου σεβασμού αναφωνούμε:

Πολλά τα έτη του Οικουμενικού Πατριάρχου και η Πρωθιεραρχία Του μακρά και θεοφρούρητος!

Χρήστος Γ. Καραγιάννης

Αναπληρωτής Καθηγητής και Κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής
του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Χαιρετισμός

*Εξοχώτατη κυρία Πρόεδρε της Δημοκρατίας,
Παναγιώτατε Οικουμενικέ Πατριάρχα κύριε Βαρθολομαίε,*

*«Αὕτη ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος,
ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ»
(Ψαλμ. 117: 24).*

Η Θεολογική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, η έχουσα τα πρεσβεία τιμής, καθώς συγκαταλέγεται μεταξύ των τεσσάρων πρώτων Σχολών του αρχαιότερου πανεπιστημιακού ιδρύματος της χώρας, με πλήρη συναίσθηση του ρόλου που διαδραματίζει, επί 184 συνάπτά έτη, στην κοινωνική και εκκλησιαστική ζωή της πατρίδας μας αποφάσισε, κατόπιν σχετικής πρότασής μας, με την ευκαιρία της συμπληρώσεως τριακονταετίας από της εκλογής και καταστάσεως της Αυτού Θειοτάτης Παναγιότητος του Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου του Α΄ στον Θρόνο της Βασιλίδος των Πόλεων, την έκδοση τιμητικού τόμου αφιερωμένου στο σεπτό Πρόσωπό του.

Άλλωστε, οι δεσμοί της Σχολής μας μετά του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου του Α΄ είναι εξόχως στενοί, καθώς το 1990, το Τμήμα Θεολογίας του απένειμε, ενώ διατελούσε Πρωθιεράρχης της Μητροπόλεως Χαλκηδόνος, τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορος και το 1999, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, σε ένδειξη σπανίας ακαδημαϊκής και

εκκλησιαστικής τιμής, Τον αναγόρευσε Επίτιμο Διδάκτορα του Πανεπιστημίου μας.

Η εκ μέρους μας πρωτοβουλία της εκδόσεως τόμου προς τιμήν του ηγέτου της Ορθοδοξίας, για τη συμπλήρωση 30 ετών

θεοφιλούς Πατριαρχίας, η πρώτη μίας σειράς ανάλογων εκδηλώσεων, εν μέσω πανδημίας, συνιστά αδιάψευστο μάρτυρα των ισχυρών αυτών δεσμών της εν Αθήναις θεολογικής ακαδημαϊκής κοινότητας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, τη ζώσα και αείφωτο πηγή, η οποία μεταλαμπαδεύει το φως της Ορθοδοξίας στην Οικουμένη και ως φλεγόμενη αλλά μη καίόμενη βάτος, έχει ταυτοχρόνως καταστεί ο αδιαμφισβήτητος φορέας της διατηρήσεως της ιδιοπροσωπίας του Ελληνισμού στο πέρασμα των αιώνων, θέτοντας μεταξύ των άλλων και τα θεμέλια για την Επανάσταση του 1821, της οποίας τα 200 έτη τιμούμε φέτος.

Ο Τιμητικός Τόμος της Θεολογικής Σχολής Αθηνών, που παρουσιάζεται σήμερα, συστοιχώντας στο αγιογραφικό χωρίο «λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους αὐτοῦ, καὶ γλῶσσα εὐλαλος πληθυνεῖ εὐπροσήγορα» (Σοφ. Σειρ. 6:5), περιλαμβάνει πρωτότυπες εργασίες επιστημόνων, επιφανών προσωπικοτήτων του εκκλησιαστικού και ακαδημαϊκού χώρου, οι οποίες ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας και τις κατέθεσαν ως ελάχιστο δώρο τιμής, σεβασμού, υϊκής οφειλῆς και αναγνωρίσεως προς το Σεπτό Πατριαρχικό Πρόσωπο.

Αγαλλόμεθα, διότι σήμερα σύμπασα η Εκκλησία του Χριστού, η πολιτειακή και η πολιτική ηγεσία, η επιστημονική κοινότητα και εκλεκτοί προσκεκλημένοι δίδουν το παρών στη σημερινή πανηγυρική εκδήλωση για να τιμήσουν τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο τον Α΄, τον σοφό οιακοστρόφο της νοητής ολκάδος συμπάσης της Ορθοδόξου Εκκλησίας, τον στιβαρό φρυκτωρό του μαρτυρικού Φαναρίου.

Η τριακονταετής πατριαρχία της Αυτού Θειοτάτης Παναγιότητος στον Οικουμενικό Θρόνο, αποτελεί αέναη διακονία του Ανθρώπου, εμπνεόμενη από την αδιάσπαστη και ανόθευτη παράδοση των Αποστόλων, των Αγίων και των Μαρτύρων της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Με ευφύια και ευθυκρισία ιερουργεί, κηρύσσει, οργανώνει, περιοδεύει, ευλογεί, αγιάζει τους όπου γης Ορθοδόξους Χριστιανούς.

Οι μαρτυρικές πύλες του Πατριαρχείου άνοιξαν όχι μόνο για να υποδεχθούν κάθε άνθρωπο, ανεξάρτητα του αξιώματος και της κοινωνικής θέσεώς του, αλλά για να εξέλθει μέσω αυτών η μαρτυρία της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Οικουμένη. Ο Παναγιώτατος, οραματιζόμενος την ενότητα των χριστιανών «ἵνα ὧσιν ἓν», εργαζόμενος αόκνως για την επίτευξή της, ηγείται αγιοπνευματικῶς επτά ιστορικών συνάξεων και μίας Αγίας και Μεγάλης Συνόδου (2016) και αποδίδει καθεστῶς Αυτοκεφαλίας στην Ορθόδοξη Ουκρανική Εκκλησία (2019).

Άξιος πηδαλιούχος σε καιρούς δυσχειμέρους, κατά τους οποίους ορατοί και αόρατοι εχθροί επιτίθενται στην ανθρωπότητα, απειλώντας την κοινωνική συνοχή, πειθαρχώντας με ακλόνητη σπουδή στους ιερούς κανόνες, μεταφέρει τη διαχρονική αλήθεια της Ορθοδόξου πίστεως για ζητήματα που άπτονται του σύγχρονου βίου. Η ευαισθησία του για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη θρησκευτική ελευθερία, τη διαθρησκευτική αλληλοκατανόηση, καλλιεργεί το σεβασμό και το διάλογο και ταυτοχρόνως συνιστά πρόσκληση του «ἔρχου καὶ ἴδε» (Ιω. 1:47) της μαρτυρίας της Εκκλησίας. Οι θέσεις και οι δραστηριότητες του Οικουμενικού Θρόνου σε ζητήματα, όπως η πανδημία και η τρομοκρατία, απηχούν τη βαθιά ποιμαντική αγωνία του και την ανταπόκρισή του στην ιστορική ευθύνη της Εκκλησίας του Χριστού.

Με βαθιά ανησυχία για την κλιματική κρίση προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αρχή της Ινδίκτου, ως ημέρας αφιερωμένης στην προστασία του περιβάλλοντος και διοργανώνει πλήθος συνεδρίων για την ευαισθητοποίηση των ισχυρών και του απλού πληρώματος της Εκκλησίας, εστιάζοντας με έμφαση στο σεβασμό της θείας Δημιουργίας. Επιπλέον, αγωνιά για την επαναλειτουργία της Σχολής της Χάλκης διεθνοποιώντας ένα δίκαιο αίτημα της Μητρός Εκκλησίας. Η Θεολογική Σχολή Αθηνών τίθεται δίπλα σας Παναγιώτατε και δηλώνει έτοιμη να προσφέρει διά των διακεκριμένων μελών του διδακτικού και επιστημονικού της προσωπικού τις υπηρεσίες της στην πολυπόθητη επαναλειτουργία της Σχολής της Χάλκης.

Αυτού του Πατριάρχου το πελώριο έργο, το οποίο είναι αδύνατο να περιγραφεί σε έναν σύντομο χαιρετισμό, τιμούμε σήμερα και του προσφέρουμε τον παρόντα τόμο ως ανθοδέσμη «εις οσμήν ευωδίας πνευματικής»!

Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται προς τον Πρόεδρο της Alter Ego Media κ. Ευάγγελο Μαρινάκη, γνωστό για την προσφορά του προς της Εκκλησία, ο οποίος άμεσα αντιλήφθηκε τη σπουδαιότητα της πρότασής μας και εισα-

κούοντας την θετική εισήγηση του Διευθύνοντος Συμβούλου π. Δημητρίου Φουρλεμάδη, με περισσή αγάπη ανέλαβε, μη φειδόμενος κόστους, την πολυτελέστατη και ογκωδέστατη αυτή έκδοση. Εγκάρδιες ευχαριστίες απευθύνουμε προς τους συγγραφείς που κατέθεσαν με απaráμιλλο ζήλο τον πνευματικό τους κάματο, στην Τιμητική, στην Επιστημονική Επιτροπή, και στους επιμελητές της εκδόσεως, τους διακεκριμένους συνάδελφους καθηγητές Κωνσταντίνο Μπελέζο και Θωμά Ιωαννίδη.

Πεπεισμένοι ότι «τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγῆσονται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἑξαγγελεῖ ἐκκλησία» (Σοφ. Σειρ. 39:10), στρέφουμε με ευγνωμοσύνη το βλέμμα μας, κατά τη χαριτόβρυτη αυτή ημέρα, προς τον «καλό οικονόμο ποικίλης χάριτος Θεοῦ» (Α' Περ. 4:10), τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο τον Α' και με εγκάρδιες, υἱικές ευχές για συνέχιση της μαρτυρίας του προς όφελος της ενότητας, της σταθερότητας, της ευημερίας και της λαμπρότητας της Εκκλησίας και του Γένους, προσευχόμεθα ο Πανάγαθος Θεός να Του χαρίζει ἔτη πολλά, μεστά υγείας και έργων αγαθών προς διακονία του Ανθρώπου, της μαρτυρίας της Εκκλησίας εν τῷ κόσμῳ και προς δόξαν του Τριαδικού Θεοῦ.

Σας ευχαριστώ.

Ἐμμανουήλ Δ. Καραγεωργούδης

Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

**Παρουσίαση τοῦ Τιμητικοῦ Τόμου
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.
γιὰ τὴν τριακονταετὴ Διακονία
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. Βαρθολομαίου Α΄**

*Ἐξοχωτάτη κυρία Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας,
Παναγιώτατε,*

Ἡ ἀποψινὴ μεγάτιμη ἐκδήλωση τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἐπίδοση τιμητικοῦ τόμου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς στὸν Πρώταρχο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, στὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, ἀποτελεῖ γιὰ μᾶς Τιμὴ ἐξαιρετικὰ ἐξειδικασμένη καὶ πλήρωμα καρδιακῆς εὐφροσύνης.

Σὲ καμιὰν ἄλλη ὑπόσταση, ζῶσα ἢ μνημειακὴ, δὲν συγκεντρώνονται ὅλοι οἱ αἰῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ παρὰ μόνον στὸ πρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἡ μετακένωση τῶν Ἀθηνῶν στὴν Κωνσταντινούπολη συνέβη, κατ' οὐσίαν, μὲ τὴν μνημείωση τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ στὴν Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Ἔτσι, ἡ τελειότητα τοῦ τοπικοῦ ἔφθασε στὴν ὠριμότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ. Καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ συνεσχέθη στὸν Σημάντορα τοῦ Γένους.

Ὁ Βυζαντινὸς Ἀνθρωπισμὸς εἶναι Οἰκουμενικὸς γιὰτὶ εἶναι, κατὰ τὴν καβαφικὴ ἔκφραση, «τὸ ἄριστον ἐκεῖνο ἐλληνικὸς» καὶ ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος οὐσιώνει, ὄχι «σκιά καὶ γράμματι», ἀλλὰ «χάριτι», τὴν οἰκουμενικὴν

υπόσταση του μηνύματος της Σωτηρίας, όπως διατυπώθηκε, άπαξ διαπαντός, από τους Αποστόλους «ἐν ἀνθηρῷ ἑλληνι λόγῳ».

Καὶ ὁ «λόγος» εἶναι ἡ αἰτία πού μᾶς συγκεντρώνει ὅλους ἐδῶ ἀπόψε, μυσταγωγικά, ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου μας. Ὁ ἔντυπος περὶ

Θεοῦ λόγος ὡς «*θυσία αἰνέσεως*» στὴ θεία φιλανθρωπία, πού χάρισε στὴν Ἐκκλησία τριάντα χρόνια χαρισματικῆς, αἰγλοφανοῦς καὶ πολυφόρου σηματωρίας τοῦ τιμωμένου Πατριάρχου. Ἀλλὰ καὶ ὁ «λόγος» ὡς τόμος αἰτήματος, γιὰ περαιτέρω ἀνάπτυξη καὶ σφυρηλάτηση τῶν δεσμῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, μὲ τὸν ἱερὸ θεσμὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μὲ τὸ σεπτὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους, διότι ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ μητρώα πηγὴ τῆς εὐσεβείας ἀναβλύζει στὴ βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ ἀποδέχεται αὐτὸ πὺν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ κρατᾷ πάντα στὴν ψυχὴ του, ὅτι ὁ μόνος Πρῶτος τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὅσα βέλη καὶ ἂν τοξεύουν κατ' Αὐτοῦ οἱ ἐπιλήσμονες καὶ ἄτακτοι.

Ἡ ἔκδοση τοῦ παρουσιαζόμενου καὶ προσφερόμενου, ἐντὸς ὀλίγου, στὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη, Τιμητικοῦ Τόμου, ἀποτελεῖ ἓνα θαῦμα ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἡ ἰδέα πὺν συνελήφθη ἀπὸ τὸν Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Καθηγητὴ κ. Χρῆστο Καραγιάννη, ἔλαβε ὑπόσταση, μέσα σὲ ἓνα μόλις ἐξάμηνο, χάρις, βεβαίως, στὴν ἀγάπη πρὸς τὸ τιμώμενο Πρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅλων, ὅσοι ἐκλήθησαν νὰ συνδράμουν μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ συμβολή τους.

Καὶ παρὰ τὸ ἐξαιρετικὰ μικρὸ χρονικὸ περιθώριο, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι πραγματικὰ σπουδαῖο. Πρόκειται γιὰ ἓναν Τόμο ὑψηλῆς αἰσθητικῆς καὶ ἀκαδημαϊκῆς στάθμης, ὀγκῶδη, ἐκτεινόμενο σὲ 989 σελίδες. Φέρει τὸν τίτλο: ***Τιμητικὸς Τόμος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν Τριακονταετὴ Διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ***

Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου Α΄ καὶ τὸν εὐλογο ὑπότιτλο, ληφθέντα ἀπὸ τὴν Παλαιά Διαθήκη, «τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγῆσονται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία» (Σοφία Σειράχ, 39,12).

Στὸ εσώφυλλο ἀποτυπώνεται ἡ εἰκαστική συμβολή τοῦ πιὸ σημαντικοῦ, σύγχρονου Ἑλλήνα ἀγιογράφου κ. Γεωργίου Κόρδη, μὲ τίτλο: «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες».

Μετὰ τὸν Πρόλογο τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀκολουθοῦν χαιρετισμοὶ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Τιμητικῆς Ἐπιτροπῆς, δηλαδή ἀπὸ τὴν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, Κατερίνα Σακελλαροπούλου, τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμο, τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, κ. Ἰωάννη Σαρμᾶ, τὸν Πρύτανη τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καθηγητὴ Μελέτιο-Ἀθανάσιο Δημόπουλο καὶ τὸν Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, καθηγητὴ Χρήστο Καραγιάννη. Ἡ τιμητικὴ συμμετοχὴ τῆς πολιτείας, ἐκκλησιαστικῆς, δικαστικῆς καὶ ἀκαδημαϊκῆς ἡγεσίας σημαίνει τὴν καθολικὴ ἀναγνώριση τῆς προσφορᾶς τοῦ Πατριάρχου «ὕπὲρ τῆς του Κόσμου Ζωῆς». Τὸ μέτρο τῆς ἀποδοχῆς τοῦ λόγου, τῶν πρωτοβουλιῶν καὶ τῆς προσωπικότητός Του, δίνει ἡ Κορυφαία τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἐπισημαίνοντας, μεταξὺ ἄλλων: «Πρόκειται ἀναμφισβήτητα γιὰ μιὰ προσωπικότητα που ἔχει κερδίσει τὸν σεβασμὸ ὄχι μόνο τῶν συμπατριωτῶν μας, ἀλλὰ ολόκληρου τοῦ κόσμου. Ἱεράρχης με λαμπρὴ μόρφωση καὶ ἐξαιρετικὴ παιδεία, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἔχει κατορθώσει ἀπὸ τις ἀρχές τοῦ 1990, ὅταν ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά Του, νὰ μεταμορφώσει με τὴ διακονία Του τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως σὲ παγκόσμιο πνευματικὸ κέντρο. Παράλληλα, ἔχει ἀναδειχθεῖ ὁ ἴδιος, μέσα σὲ αὐτὴ τὴν πολυετὴ πορεία, σὲ θρησκευτικὸ ἡγέτη διεθνούς ἐμβέλειας καὶ ἀκτινοβολίας, που οραματίζεται ἓνα βιώσιμο περιβάλλον καὶ μέλλον, με βάση τις πανανθρώπινες ἀξίες τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς οικολογίας. Παράλληλα, με τις παρεμβάσεις Του ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τοῦ σεβασμοῦ τῆς ετερότητας, τῆς ανεκτικότητας καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ κατὰ τῆς μισαλλοδοξίας καὶ τοῦ ακραίου ἐθνικισμοῦ, προσκαλεῖ σὲ ἓναν διαθρησκευτικὸ διάλογο γιὰ τὴν εἰρηνικὴ καὶ οὐσιαστικὴ συνύπαρξη ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἐχει πρωτοστατή-

σει, άλλωστε, μέσω του Πατριαρχείου, σε οικουμενικές οργανώσεις, όπως το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών, προωθώντας διμερείς διαλόγους με μη Ορθόδοξους Χριστιανούς, καθώς και με Μουσουλμάνους και Εβραίους. Στη φράση του «Περισσότερα είναι αυτά που μας ενώνουν απ' αυτά που μας χωρίζουν», συμπυκνώνεται όλη η εικόνα ενός πράγματι εμπνευσμένου ιεράρχη, που με το κήρυγμα και τις ιδέες του μπορεί να εμπνεύσει όχι μόνο το ορθόδοξο ποίμνιο αλλά και κάθε συνάνθρωπό μας [...]. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος Α' είναι στυλοβάτης του Ελληνισμού, της Ορθοδοξίας και της Χριστιανοσύνης εν γένει».

Την βιογραφία του τιμωμένου Πατριάρχου, με γλαφυρό αλλά ουσιαστικό και τεκμηριωμένο λόγο, φιλοτεχνεί ο αιδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος του Οικουμενικού θρόνου κ. Αθανάσιος Μελισσάρης, υπό τον τίτλο: «Οίκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος Α'. 1991-2021: Μιά χρυσή τριακονταετία μεγαλεπήβολων όραματισμῶν καὶ μαρτυρίας. Διαθήκη ἱερατείας αἰωνία».

Δημοσιεύονται στη συνέχεια, χωρίς ταξινόμηση κατὰ εἶδος, ἀλλὰ με ἀλφαβητική σειρά, 55 σπουδαῖες ἐπιστημονικὲς συμβολές, ἀπὸ τὸ σύνολο, σχεδόν, τῶν μελῶν ΔΕΠ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐπίλεκτους καθηγητὲς ἄλλων Σχολῶν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων Πανεπιστημίων τῆς χώρας, σημαντικούς, διεθνoὺς κύρους, καθηγητὲς

Θεολογικῶν Σχολῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐξέχουσες προσωπικότητες τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Ἡ θεματολογία τῶν ἐπιστημονικῶν μελετημάτων ποικίλει. Ἀναπτύσσονται ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν σὲ διάφορους κλάδους τῆς Θεολογίας, ὅπως Δογματική, Βιβλική Θεολογία, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, Γραμματολογία, Τέχνη καὶ Προσωπογραφία, Κανονικό Δίκαιο, Θρησκευιολογία, Λειτουργική, Ποιμαντική, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες ἐπιστῆμες, ὅπως ἡ Ἱατρική, ἡ Νομική, ἡ Βιοηθική, ἡ Φιλοσοφία καὶ ἡ Περιβαλλοντολογία.

Τὸ ἀσφυκτικό πλαίσιο τοῦ χρόνου, δὲν ἐπιτρέπει βέβαια τὴν ἀναφορά μας σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς ψηφίδες ποὺ συνθέτουν τὸν ἐπιστημονικὸ θησαυρὸ τοῦ ἀνὰ χεῖρας Τόμου. Ὡστόσο, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω, δειγματοληπτικά, ὀριμμένα ὀνόματα προσωπικοτήτων, ποὺ συνεισέφεραν μὲ τὴ συμβολή τους, γιὰ νὰ γίνει ἀντιληπτὸ γιὰ ποιά μεγέθη πρόκειται:

- James Charlesworth, ὁμότιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Princeton,
- Astrid Kaptijn, καθηγήτρια στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Freiburg,
- Ἀθανάσιος Ἀγγελόπουλος, ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ καὶ ἄρχων τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
- Εὐάγγελος Βενιζέλος, καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ πρῶην ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως,
- Νικολίτσα Γεωργοπούλου, ὁμότιμη καθηγήτρια τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
- Κωνσταντῖνος Δεληκωνσταντῆς, ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
- Δωρόθεος (Πολυκανδριώτης), Μητροπολίτης Σύρου,
- Μελέτιος-Ἀθανάσιος Δημόπουλος, καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς καὶ Πρύτανης τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
- Χρῆστος Ζερεφός, ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Σχολῆς Θετικῶν Ἐπιστημῶν, Γενικὸς Γραμματέας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,

- Κύριλλος (Κατερέλος), Μητροπολίτης Κρήνης, καθηγητής, Πρόεδρος του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
- Γρηγόριος Λαρεντζάκης, καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Graz, ἄρχων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
- Παῦλος (Ἀποστολίδης), Μητροπολίτης Δράμας,
- Ἰωάννα Στουφῆ, καθηγήτρια, Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
- Κωνσταντῖνος Τούτουζας, καθηγητής τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
- Βλάσιος Φειδᾶς, ὁμότιμος καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

Παναγιώτατε,

Τὰ ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη πανηγυριζόμενα ἐφέτος τριάντα ἔτη τῆς Πατριαρχίας Σας ὑπῆρξαν γιὰ τὴν Ἐκκλησία μία φιλοκαλικὴ κοσμογονία. Μία συνεχῆς ἱερουργία τῶν ἀκαταλύτων ἀξιῶν ποὺ συνιστοῦν καὶ ἐκφράζουν τὴν ταυτότητα καὶ τὴν φυσιογνωμία τοῦ Γένους τῶν πιστῶν, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὴν ἔκφραση τοῦ σεπτοῦ Γέροντός Σας, ἀειμνήστου Χαλκηδόνου Μελίτωνος Χατζῆ. Ὅταν ἄλλοι δημιουργοῦν στενωπούς, Ἐσεῖς διαμορφώνετε τὴν εὐρύτητα. Ὅπου αὐτοὶ προσπαθοῦν νὰ συρρικνώσουν τὴν Ἐκκλησία σὰ

δικά τους ιδιοτελῆ μέτρα, Ἐσεῖς ἀποδεικνύετε τὸ μεγαλεῖο Της, προσφέροντας τὸ πάντοτε ἀληθεῦον καὶ νικόν τὰ σκότη Φῶς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ ἀπόφασί Σας νὰ ἀποδώσετε καθεστῶς αὐτοκεφαλίας στὴν Κιεβινὴ Ἐκκλησία ἀποδεικνύει τὸ χριστοτερπὲς μέτρο τῆς διακονίας Σας. Καθότι, ὁ γνώμονας τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ὑπῆρξε ἡ ἐπαναφορά, ὅχι ἐνός, ἀλλὰ ἐκατομμυρίων πιστῶν στὴν λογικὴ ποίμνη τῆς Ἐκκλησίας. Μόνον ὅταν ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἰδωθεῖ ὡς θεολογικὴ ἔννοια, ὡς ἡ χαλκηδόνεις ἔκφραση τοῦ θεανθρωπίνου χαρακτῆρος Της, κατανοοῦμε τὴν οὐσία καὶ τὸ νόημα τῶν ἐνεργειῶν τῆς Σεπτῆς Κορυφῆς Της.

Ἡ προσφορά τοῦ Τόμου σήμερα δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς τιμητικὸ ἐορτασμὸ τῆς μέχρι τοῦδε πορείας καὶ προσφορᾶς Σας, ἀλλὰ σημαίνει καὶ τὴν προσδοκία μας γιὰ τὴ συνέχεια τῆς λαμπρῆς οἰακοστροφείας Σας. Ἐκφράζει τὶς εὐχαριστίες τῆς ἀκαδημαϊκῆς κοινότητος τοῦ ἀρχαιότερου ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ καὶ τὴν πεποίθηση ὅτι ἡ ἰσχυρὴ ἠθικὴ Σας βούληση, ἡ σοφία, ἡ μαρτυρία καὶ ὁ λόγος Σας θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ πηδαλιουχοῦν τὴν Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ γιὰ πολλὰ ἐπερχόμενα ἔτη εἰς δόξαν τοῦ Παρακλήτου, τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας.

Τέλος, Παναγιώτατε, εὐχόμεστε, παραφράζοντας τοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ, νὰ εἰστε πάντοτε ὁ ὑψηπετὴς ἀετὸς «τῆς οἰκουμένης γερὸς στὴν πάλῃ καὶ πολύκαρπος στὴν σημασία».

Πολλά, ἀγλαόκαρπα καὶ πανευφρόσυνα τὰ ἔτη Σας.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

«Θεολογία διαλεγομένη»

Ὁμιλία

τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

κ. Βαρθολομαίου

κατά τὴν ἐπίδοσιν ἐκ μέρους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΕΚΠΑ

Τιμητικοῦ Τόμου ἐπὶ τῇ τριακονταετίᾳ Πατριαρχίας

*Ἐξοχωτάτη Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας,
Μακαριώτατε,
Τιμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐλλογιμώτατε κύριε Πρύταني,
Ἐλλογιμώτατε κύριε Κοσμητορ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς,
Ἐλλογιμώτατοι Καθηγηταί,
Ἐντιμώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἀρχοντες Ὀφικιάλαιοι,
Ἀξιότιμοι καὶ ἀγαπητοί φίλοι,
Προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ φοιτηταί καὶ φοιτήτριαι,*

Ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιᾷσει, τετιμημένοι διὰ τῆς ὑμετέρας πρόφρονος παρουσίας, δοξάζοντες τὸν αἰεὶ ἐπιδρασιεύοντα εἰς τὸ ταπεινὸν ἡμῶν πρόσωπον πλούσια τὰ δωρήματα Αὐτοῦ Θεοῦ τῶν πατέρων ἡμῶν, εὐχαριστοῦμεν μυχόθεν τὴν γεραρὰν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ τιμητικοῦ τούτου Τόμου εἰς τὴν ἡμῶν Μετριότητα, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριακονταετίας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν εἰς τὸν Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίας, πάντας τοὺς συμβαλόντας διὰ τῆς γραφίδος των εἰς τὴν κατάρτισίν του, τοὺς ἀναλαβόντας τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἔκδοσιν,

καί τό Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἑλλογιμωτάτου Πρυτάνεως αὐτοῦ, διά τήν ὀργάνωσιν τῆς παρουσίας ἐκδηλώσεως. Δηλοῦμεν καί τά κατά τήν στιγμήν αὐτήν ὅτι ἡ τιμή πρός ἡμᾶς διαβαίνει ἐπὶ τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ἡ ζωὴ τοῦ ὁποίου εἶναι συνδυασμός ἀμετακινήτου πιστότητος εἰς τήν Παράδοσιν τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, μέ τήν ἀνοικτοσύνην πρός τήν ἱστορίαν καί τόν κόσμον καί τήν εὐαισθησίαν διά τόν ἄνθρωπον καί τās περιπετείας τῆς ἐλευθερίας του.

Ἡ Ἐκκλησία ζῇ καί δρᾷ ἐν τῷ κόσμῳ καί ἡ ἀποστολή της εἶναι νά συμβάλλῃ εἰς τήν ἐν Χριστῷ μεταμόρφωσιν αὐτοῦ. Ὅφειλομεν νά ὁμολογήσωμεν εὐθαρσῶς ὅτι ἡ ἀμυντική στάσις τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι εἰς τόν σύγχρονον πολιτισμόν, ὡς νά ἐστρέφοντο ὅλαι αἱ ἐξελίξεις τῆς ἐποχῆς μας ἐναντίον της, δέν ἀνταποκρίνεται εἰς τό πνεῦμα καί τās γνησίας παραδόσεις τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐάν κρίνωμεν τόν σύγχρονον κόσμον ἐπὶ τῇ βάσει ἀμαρτολογικῶν κριτηρίων, λησμονοῦμεν ὅτι, καί κατά τό παρελθόν, ἡ ἀνθρωπότης δέν ἔζη εἰς τόν παράδεισον. Εἶναι ἄτοπον νά ταυτίζεται ὁ σύγχρονος πολιτισμός μέ τās ἀρνητικότητάς του καί νά ἀγνοῖται ἡ πρόοδος καί ἡ ἀνάπτυξις τήν ὁποίαν οὗτος σηματοδοτεῖ. Αὕτη ἡ τοποθέτησις δυσχεραίνει τήν ζωὴν τῶν ἰδίων τῶν πιστῶν.

Εἰς τήν συνάντησιν μέ τόν κόσμον, ἡ θεολογία εἶναι ὁ σιδηροῦς βραχίον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ χριστιανική μαρτυρία ἐντός ἐνός συνεχῶς ἐξελισσομένου, σήμερον δέ ταχύτατα μεταβαλλομένου, κόσμου. Ὁ λόγος τῆς θεολογίας δέν εἶναι δυνατόν νά ἀγνοῇ τά ἀγωνιώδη ἐρωτήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἐάν ἡ θεολογία εἶναι ἐρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου διά κάθε ἱστορικὴν ἐποχὴν ἐνώπιον τῶν σημείων τῶν καιρῶν, τότε εἶναι οὐσιαστικῶς διαλεγόμενη θεολογία. Ἡ συναφειακότης, ἡ ὁποία οὐδόλως ἀκυρώνει τήν καθολικότητα καί τόν διαχρονικόν χαρακτήρα τοῦ θεολογικοῦ λόγου, καί, ὅπως ἔχει λεχθῇ, «ἀνήκει εἰς τό DNA τῆς θεολογίας», ὅχι μόνον δέν ἀποτελεῖ ἀπειλήν ἢ κίνδυνον δι' αὐτήν, ἀλλὰ εἶναι ἡ εὐκαιρία καί ἡ δυνατότης της νά διατυπώσῃ ἐπικαίρως καί ἀποτελεσματικῶς τό μήνυμά της. Θεολογία ἐν διαλόγῳ μέ τήν ἱστορίαν καί τόν κόσμον, κατ' οὐδένα τρόπον σημαίνει προσαρμογὴν εἰς τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ἐκκοσμίκευσιν καί συσχηματισμόν μέ τόν κόσμον. Ὡς ἐσημείωσεν εὐστόχως ὁ πνευματικὸς ἡμῶν πατήρ, μακαριστὸς Μητροπολί-

της Χαλκηδόνας Μελίων, «ή ἀλήθεια δέν προδίδεται ὅταν ἐνσαρκουῖται εἰς κάθε ἱστορικήν ἐποχήν. Προδίδεται ὅταν συντηρεῖται, ὡς εἰς μουσεῖον, ἐκ φόβου μή μολυνθῇ ἀπό τήν ἱστορίαν» (Χαλκηδόνια, σ. 461).

Ἡ ἐκκλησιαστική ζωὴ ἐκτυλίσσεται πανταχοῦ καί πάντοτε ἐντός ἐνός συγκεκριμένου πολιτισμικοῦ περιβάλλοντος καί δι' αὐτόν τόν λόγον ἡ θεολογία δέν εἶναι ποτέ ἀφηρημένη ἢ ἀνιστορική. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νά μελετᾷ, νά ἀναλύη καί νά ἀξιολογῇ θεολογικῶς τά ἐκάστοτε κοινωνικά καί πολιτισμικά δεδομένα. Τό θεολογεῖν ἐν διαλόγῳ μέ τόν κόσμον εἶναι ἀτελεύτητον καθῆκον διά τήν Ἐκκλησίαν καί τό προσφορότερον μέσον χριστιανικῆς μαρτυρίας. Προϋπόθεσις τοῦ εἰλικρινοῦς διαλόγου εἶναι ἡ βίωσις καί ἡ γνῶσις τῆς ἰδικῆς μας παραδόσεως, καί ἀποτέλεσμα ἡ γνῶσις τοῦ ἄλλου, ἀλλά καί ὁ ἐμπλουτισμός τῆς αὐτοσυνειδησίας μας. Ὁ διάλογος πάντοτε ἐμπνέει καί προωθεῖ τόν ἀλληλοσεβασμόν καί τήν ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην. Οἱ διαχριστιανικοί καί οἱ διαθρησκευτικοί διάλογοι, καθὼς καί ἡ συνάντησις μέ τόν σύγχρονον κόσμον, ἀπηλευθέρωσαν δημιουργικάς δυνάμεις ἐντός τῆς Ἐκκλησίας καί προέβαλον τήν ζωτικήν σημασίαν τῶν χριστιανικῶν ἀξιών διά τό παρόν καί τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Εἶναι ἀδιανόητον νά ἀδιαφορῶμεν διά τās διασπάσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, νά μὴ προσευχώμεθα καί νά μὴ ἀγωνιζώμεθα διά τήν ὑπέρβασίν των. Κατά τόν μακαριστόν π. Γεώργιον Φλωρόφσκυ, «ἡ τραγωδία τῆς διαιρέσεως εἶναι

τό μεγαλύτερο καί κρισιμώτερο πρόβλημα τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας» (*Θέματα Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας*, σ. 34). Εἰς τούς οἰκουμενικούς διαλόγους, βεβαίως -καί αὐτό τό γνωρίζουν καλῶς ὅσοι συμμετέσχον ἢ συμμετέχουν εἰς αὐτούς- ὁ θεολογικός μινιμαλισμός καί ὁ οἰκουμενιστικός οὐτοπισμός εἶναι κακοί σύμβουλοι. Εἰς τούς ἀρνητάς τοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου λέγομεν ὅτι ἀπορρίπτουν ὅχι ὅ,τι ἐκτυλίσσεται εἰς τόν διάλογον, πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει θεολογικῶν κριτηρίων καί ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν, ἀλλά τό εἶδωλον τοῦ διαλόγου, ὅπως αὐτοί τό φαντάζονται, τό ὅποῖον οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μέ τήν πραγματικότητα. Εἰς τήν Οἰκουμενικήν Κίνησιν, ἀμετακίνητος ὅρος τῶν διαλόγων ἐθεωρήθη ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐπιδιωκομένης ἐνό- τητος ὀφείλει νά στηρίζεται εἰς τήν πλήρη συμφωνίαν ἐν τῇ πίστει, ὡς μετ' ἐμφάσεως ἐπεβεβαίωσε καί ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκ- κλησίας (Κρήτη 2016).

Ἐκκλησία καί θεολογία δέν δύνανται νά ἀγνοήσουν καί τήν σύγχρονον «θρησκευολογικήν πρόκλησιν», τήν λεγομένην «ἐπιστροφὴν τοῦ Θεοῦ», τήν ἀναβίωσιν τῶν θρησκευτῶν καί τοῦ πλουραλισμοῦ τῶν θρησκευτικῶν ταυτο-

τήτων. Τό γεγονός αὐτό ἐχαρκτηρίσθη ὡς μεγαλυτέρα πρόκλησις διὰ τόν Χριστιανισμόν καί ἀπό αὐτήν τῆς ἐκκοσμικεύσεως. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ἡ εἰρήνη τῶν θρησκειῶν ἔχει καθοριστικήν σημασίαν διὰ τήν εἰρήνην τῶν λαῶν καί τῶν πολιτισμῶν, καί ὅτι ἡ ὁδός πρὸς αὐτήν εἶναι ὁ εἰλικρινής διαθρησκευτικός διάλογος. Δύο εἶναι σήμερον οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ τοῦ διαλόγου: α) ὁ φονταμενταλισμός, δηλαδή ἡ ἀπολυτοποίησις τῆς ἰδικῆς μου ἀληθείας καί ἡ δαιμονοποιήσις τοῦ ἄλλου, καί β) ἡ ἀποδοχή τῶν πάντων καί ἡ ἄρνησις ὅτι ὑπάρχει «ἀλήθεια», ὁ λεγόμενος «μεταμοντέρνος σχετικισμός καί μηδενισμός».

Διὰ τήν διαλεγομένην θεολογίαν, τό Πανεπιστήμιον, ὡς κατ' ἐξοχὴν φόρουμ διαλόγου καί διεπιστημονικότητος, εἶναι ἰδιαιτέρως πρόσφορος καί γόνιμος τόπος παρουσίας, ἀναπτύξεως καί μαρτυρίας. Εἰς τό πλαίσιον τοῦ Πανεπιστημίου δέν εὐδοκιμεῖ ἡ κλειστότης, ἡ ὁποία ἀπειλεῖ τήν ἰδίαν τήν ἀποστολήν τῆς θεολογίας. Σήμερον, βεβαίως, διαδίδεται ὅτι ἡ θρησκευσιολογία εἶναι ἡ μόνη συμβατή μέ τούς στόχους τοῦ συγχρόνου πανεπιστημίου ἐπιστημονική προσέγγισις τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ τοποθέτησις αὐτή εἶναι ἐπιστημολογικῶς ἀνερμάτιστος. Ἡ ἐκκλησιαστικότης τῆς θεολογίας δέν θίγει τήν ἐπιστημονικότητά της, δεδομένου ὅτι δέν ὑπάρχει ἀπροϋπόθετος ἐπιστήμη. Ἡ θεολογία θεματοποιεῖ τήν ἐκκλησιαστικότητά της ὡς προϋπόθεσιν τῆς παρουσίας της εἰς τό παλλάδιον τῶν ἐπιστημῶν, σέβεται τό κυρίαρχον σήμερον παράδειγμα ἐπιστημονικότητος καί ἐκ παραλλήλου, ἀνθίσταται κριτικῶς εἰς τό διαδεδομένον πνεῦμα τοῦ θετικισμοῦ. Καί ἡ θρησκευσιολογία ἔχει τὰς ἐπιστημολογικάς προϋποθέσεις της, εἰς τόν πυρῆνα τῶν ὁποίων ἀνήκει ἡ πολιτισμική θεώρησις τῆς θρησκείας, ἐνῶ ἡ ὑποστηριζομένη «ἀπόστασις τοῦ παρατηρητοῦ» ἀπέναντι εἰς τὰς θρησκείας δέν ἀποτελεῖ ἐγγύησιν περὶ τῆς ὀρθῆς προσεγγίσεώς των. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἡ θεολογία, ὅπως ἔχει προσφυῶς λεχθῇ, «δέν εἶναι ὑποχρεωμένη νά θρησκευσιολογίῃ, διὰ νά ἀποδεικνύῃ τόν ἐπιστημονικόν χαρακτήρα της».

Προφανέστατα, ἡ θεολογική ἐργασία εἶναι ἰδιαιτέρως ἀπαιτητική. Ἡ θεολογία, ἡ ὁποία πάντοτε ἀναδεικνύει «τό χριστολογικόν κέντρον καί τέλος τῶν πραγμάτων», δέν εἶναι ἀμέτοχος πληροφορήσις περὶ τῶν ἀληθειῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μίαν ἐνέργειαν τοῦ νοός, ἀλλὰ βιωματικήν υπαρξιακὴν μετοχὴν εἰς τό καινόν εἶναι ἐν τῇ

Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι ὁ τρόπος τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ θεολογία δέν εἶναι «θρησκευολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ». Ἀφουγκράζεται τόν «λόγον τοῦ Θεοῦ», πρὶν καταστῆ ἡ ἰδία «λόγος περὶ τοῦ Θεοῦ», ὁ ὁποῖος εἶναι ἐν ταυτῷ καὶ «λόγος περὶ τοῦ ἀνθρώπου», περὶ τοῦ ἐπιγείου καὶ αἰωνίου προορισμοῦ του. Δέν λησμονοῦμεν ὅτι οὐδεμία ἐπίσημονική γνῶσις, οὐδεμία κοινωνική κατάκτησις καὶ οἰκονομική πρόοδος, δύνανται νά ἀπαντήσουν εἰς τὰ ὑπαρξιακά ἐρωτήματα τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε νά ἐξαφανίσουν τὴν ἀναζητήσιν τελικοῦ νοήματος ζωῆς καὶ τόν πόθον τῆς αἰωνιότητος εἰς αὐτόν. Στόχος τῆς θεολογίας ὀφείλει νά εἶναι ἡ ἀνάδειξις τῆς κεφαλαιώδους σημασίας τοῦ Εὐαγγελίου διὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς αὐτάς τὰς ἀναζητήσεις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ παράδοσις τῆς Ὁρθοδοξίας διασώζει πολύτιμον ἀνθρωπολογικὴν γνῶσιν καὶ σοφίαν, καὶ ὑπερασπίζεται τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐλευθερίαν του ἐναντίον τῶν ἀντιπερσοναλιστικῶν δυνάμεων. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ χώρος μιᾶς εὐλογημένης ἐλευθερίας, ἡ ὁποία τρέφεται καὶ ζῇ ἐκ τῆς ἀδιασπάστου ἐνότητος τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης. Ὁ Χριστός εἶναι ἐλευθερωτής, ὁ Χριστιανισμός εἶναι κίνημα ἐλευθερίας καὶ ἡ θεολογία ὑπῆρξεν ἐξ ἀρχῆς καὶ παραμένει κατ' οὐσίαν «θεολογία τῆς ἐλευθερίας». Μιᾶς «κοινῆς ἐλευθερίας», ἡ ὁποία γνωρίζει ὅτι ἡ ἀληθὴς ὁλοκλήρωσις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως δέν εὐρίσκεται εἰς τόν αὐτοεγκλεισμόν καὶ εἰς τὴν ἐνασχόλησιν μὲ τόν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ εἰς τὴν ἔξοδον πρὸς τόν ἀδελφόν, τόν

πλησίον καί τόν μακράν, εἰς τήν ἀλληλεγγύην καί τό κοινοτικόν πνεῦμα, εἰς τό ἀληθεύειν ὡς «κοινωνεῖν», εἰς τό «μοίρασμα τῆς ζωῆς», ὅχι εἰς τό ἔχειν, ἀλλά εἰς τό εἶναι καί συνεῖναι.

Ὁ λόγος τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι πολύ ἀληθινός διά νά μείνη εἰς τό περιθώριον τῶν συγχρόνων συζητήσεων περί τῶν μεγάλων θεμάτων τῆς ἀνθρωπότητος. Καί οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοί καλούμεθα σήμερον νά ζήσωμεν ἐντός ἐνός ἐκκοσμικευμένου, τεχνοκρατουμένου καί πολυπολιτισμικοῦ περιβάλλοντος. Ἐάν ἀμυνώμεθα, ἐάν ἀπορρίπτωμεν τά πάντα, ἐάν εἴμεθα ἐσωστρεφεῖς, δῆθεν, ὡς ἤδη ἐτονίσθη, διά νά σώσωμεν τήν καθαρότητα τῆς πίστεώς μας, τότε δέν ἀκολουθοῦμεν τήν ἐντολήν τοῦ Χριστοῦ νά ἐξαγγέλλωμεν τό Εὐαγγέλιον καί νά εἴμεθα τό ἅλας τῆς γῆς. Ἀρνούμενοι τόν σύγχρονον πολιτισμόν, ἐγκαταλείπομεν τόν κόσμον εἰς τήν ἀχαρίτωτον κοσμικότητά του. Ὅμως, ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς θεολογίας της εἶναι «στήν καρδιά τοῦ κόσμου».

Ἐκλεκτή ὁμήγουρις,

Ἡ ἀνθρωπότης πορεύεται πρός τό μέλλον, μέ πολλές διακυμάνσεις καί περιπετειάς, αἱ ὁποῖαι δέν ἐπιτρέπουν ἀσφαλεῖς προβλέψεις διά τά ἐπερχόμενα. Ἡμεῖς οἱ πιστοί ὅμως δέν ἔχομεν διλήμματα, διότι πιστεύομεν ὅτι τό μέλλον μας θά εἶναι σωτήριο ἐν Χριστῷ. Καί ἔχομεν ἀκλόνητον τήν βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θά ζῇ εἰς τούς αἰῶνας, ὡς τόπος ἁγιασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτήν τήν ἐγκόσμιον πορείαν πρός τά Ἔσχατα, ἐν Θεῷ καί ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μέ ἀνοικτήν τήν οὐράνιον πύλην τήν «ἀπάγουσαν εἰς τήν Ζωήν», ὁ ἄνθρωπος δύναται νά ἀναπτύξῃ τὰς δημιουργικάς του δυνάμεις. Τελικῶς, δέν δυνάμεθα νά μείνωμεν «πιστοί στή γῆ», ὡς ἤθελεν ὁ φιλόσοφος, μέ κλειστόν τόν οὐρανόν. Δέν εἶναι τυχαῖον, ὅτι αἱ μεγάλαι ἀνθρωπιστικά κατακτήσεις φέρουν χριστιανικήν σφραγίδα. Ἀναμφισβήτητον εἶναι ἐπίσης, ὅτι ἡ ἀπόθσις τοῦ «Ὑπερβατικοῦ» καί ἡ «μεταφυσική ἔνδεια» ἐξασθενίζουν τὰς δημιουργικάς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου καί τροφοδοτοῦν τόν κυνισμόν.

Εἰς τὴν ἔνθεον ἀποστολὴν τῆς, ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀνάγκη θεολόγων μέ ὀρθόδοξον βίωμα καὶ ἐκκλησιαστικόν ἦθος, μέ ἀρίστην θεολογικὴν κατάρτισιν, εὐφυεῖς καὶ εὐλαβεῖς, μέ ἀνοικτούς ὀρίζοντας καὶ φωτεινόν πρόσωπον, μέ εὐαισθησίαν καὶ καλλιέργειαν, φιλοκαλικούς καὶ φιланθρώπους, πραγματικούς δεκαθλητάς τοῦ πνεύματος. Ἀπευθυνόμεθα πρὸς ὑμᾶς, ἐλλογιμώτατοι καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἀγαπητοὶ φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι, καὶ σᾶς καλοῦμεν νά συμβάλλετε διὰ τῆς θεολογικῆς σας ἐργασίας καὶ μαρτυρίας, ὥστε ἡ θεολογία νά διασώζῃ τὴν ἐκκλησιαστικότητα καὶ τὸν ὑπαρξιακόν χαρακτῆρα τῆς, τὴν ἐπιστημονικότητα, τὸν διαλογικόν τῆς προσανατολισμόν, τὴν ἀνοικτοσύνην τῆς καὶ τὸν κριτικόν ρόλον τῆς ἐκ τῶν ἔσω ὡς διάκονος καὶ «κριτικός συνομιλητής» τῆς Ἐκκλησίας, συμφώνως καὶ πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν χαρακτηρισμόν τῆς ὡς «κριτικῆς θεωρίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς». Εἰς τὴν γνησίαν θεολογίαν, ἐκκλησιαστικότης, ἐπιστημονικότης καὶ διαλογικότης ἀλληλοπεριχωροῦνται καὶ ἀλληλοεμπλουτίζονται. Ὅπως ἔχει γραφῇ προσφυῶς, «αἱ πύλαι τῆς θεολογίας ἀνοίγουν μόνον πρὸς τὰ ἔξω».

Ἀπτὴν πρόκλησιν καὶ καθῆκον ἀποτελεῖ διὰ τὴν θεολογίαν ἡ ἀντιμετώπισις τῶν παρανοήσεων τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας καὶ πνευματικότητος, εἴτε αὗται διαδίδονται ἐντέχνως ἐντός τοῦ πλαισίου τῆς Ὁρθοδοξίας, εἴτε προέρχονται ἔξωθεν. Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι αἱ θέσεις αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζουν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς οὐσιαστικῶς ἀρνητικὴν πρὸς τὸν διάλογον μετὰ τοῦ λοιποῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἀδιάφορον διὰ τὴν συνάντησιν μετὰ τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ καὶ τῶν νέων ἰδεῶν, ὡς ἐσωστρεφεὶ καὶ ἐθνοκεντρικὴν, ἐκφέρονται ὑπὸ τῶν ἐντός τῶν τειχῶν ὡς ἔπαινος καὶ ὡς μαρτυρία ἀκλονήτου πιστότητος εἰς τὴν παράδοσιν καὶ γνησίου ὀρθοδόξου φρονήματος, ἐνῶ ὑπὸ τῶν ἐκτός μέ κριτικὴν διάθεσιν καὶ πρὸς στιγματισμόν τῆς κατ' αὐτοὺς οἴκοθεν «κλειστῆς» Ὁρθοδοξίας. Τρανὴν ἀπόδειξιν περὶ τούτων ἀποτελεῖ ὁ χαρακτηρισμός τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν φονταμενταλιστῶν ἡμετέρων ὡς «οἰκουμενιστικῆς», ἐνῶ ἔνιοι τῶν ἐκτός θεωροῦν ὅτι ἡ Σύνοδος δέν ἐτόλμησε νά λάβῃ τὰς δεούσας ἀποφάσεις ἐνώπιον τῶν συγχρόνων μεγάλων προκλήσεων.

Καίριον χρέος τῆς θεολογίας εἶναι σήμερον νά ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἔκρηξιν τοῦ φονταμενταλισμοῦ, ὁ ὁποῖος τροφοδοτεῖ τὴν μισαλλοδοξίαν καὶ τὴν βίαν

«ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ» καί δίδει εὐπρόσδεκτα ἐπιχειρήματα εἰς τοὺς ἀρνητάς τοῦ Θεοῦ. Τοιουτοτρόπως, ἡ θεολογία παραμένει πιστή εἰς τὴν παράδοσιν τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα διαλεγόμενης θεολογίας καί μόνιμον πηγὴν ἐμπνεύσεως. Προτρέπομεν τοὺς θεολόγους μας, ἐν ᾧ τῆς ἐπικαιρότητος τῶν ἀνθρωπολογικῶν προβλημάτων, ρίζα τῶν ὁποίων εἶναι αἱ πνευματικαὶ καί ἀξιολογικαὶ ἀνατροπαὶ τῆς ἐποχῆς μας καί ἡ ἀλματώδης πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν, καί ἀποτέλεσμα μίᾱ συρρικνωτικῆς θεώρησις τοῦ ἀνθρώπου, μέ ἀγνόησιν τῆς πνευματικῆς του φύσεως, νά προβάλλουν τὴν Πατερικὴν ἀνθρωπολογίαν. «Οὐδέν ὡς ἄνθρωπος ἱερόν, ᾧ καί φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός» (Ν. Καβάσιλα, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, ΣΤ', PG 150, 649). Διὰ τοῦ τονισμοῦ τῆς ἱερότητος τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ἡ θεολογία συμβάλλει εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν προάσπισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί εἰς τὴν θεμελίωσιν ἐνός πολιτισμοῦ δικαιοσύνης καί ἀλληλεγγύης, ἀλλὰ καί εἰς τὴν ὀρθὴν κατανόησιν τῆς ἐννοίας τῆς προόδου, ἡ ὁποία εἶναι ἀδιανόητος ἄνευ τῆς ἀναγνωρίσεως καί τοῦ ἐμπράκτου σεβασμοῦ τῆς ἀπολύτου ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου.

Κατακλείοντες, ἐκφράζομεν ἅπαξ ἔτι τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν τιμὴν καί τὴν φιλοξενίαν, εὐχόμεθα εἰς ὅλους σας ὑγείαν καί πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογίαν καί ἐπικαλούμεθα ἐπὶ πάντας ὑμᾶς καί ἐπὶ τὸν φίλτατον ἑλληνικὸν λαόν τὴν ζείδωρον χάριν καί τό ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης καί τῆς σοφίας.

Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν προσοχήν σας!

Τυπώθηκε στο ΕΚΠΑ
Σταδίου 5, 105 62 Αθήνα
Τηλ. 210 36.89.374-5,
210 36.89.358, 210 36.89.388